

Chopda Education Society's
College of Education Chopda, Dist. Jalgaon

Arunoday Colony, Old Shirpur Road, CHOPDA Dist. Jalgaon

(NAAC Accredited Grade-C)

Phone No.- 02586-220024 KBCNMU College Code- 140024NCTE Code-113021

Fax No.- 02586-223480E-mail- cbed12@rediffmail.com Website- www.bed.ceschopda.org

Recognised by N.C.T.E. New Delhi and Affiliated to Kavayitri Bahinabai Chaudhari North Maharashtra University, Jalgaon

Outward No.-

Date:

Matrix 3.2.1

- *First page of the article/journals with seal and signature of the Principal*

MAH/MUL/03051/2012
ISSN-2319 9318

Special Issue, February 2018

Vidyawarta®

International Multilingual Research Journal

North Maharashtra University, Jalgaon

Sponsored

One Day Multidisciplinary National Conference
on

UTILITY OF HIGHER EDUCATION IN SOCIAL DEVELOPMENT

Organised By

Bhagni Mandal Chopda's

COLLEGE OF SOCIAL WORK, CHOPDA, DIST. JALGAON

(NAAC Accredited with "B" Grade)

Dr. Ishwar M. Saundankar

Mr. Anant V. Deshmukh

Mr. Narsing D. Valvi

Dr. Maroti N. Gaikwad

Ms. Kalpana S. Sonawane

Despite India's economic growth, the country continues to witness poverty, marginalization and deprivation, structurally located in rural, tribal, slum, homeless, Dalit and Muslim households. New forms of social exclusion, urban poverty, environmental degradation, conflict and violence have also emerged in the past decade. Ensuring inclusive development, democratic governance and sustainable growth require new knowledge, enhanced human competencies and new institutional capabilities in the country. It was expected that education would contribute solutions to these problems to some extent. However, in spite of enhanced investment of expenditure, leading to increased enrolment, these issues remain largely unattended. The role of institutions of higher education in social development seems to be the potential missing link.

Published By

Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.

At.Post.Limbaganesh, Tq.Dist.Beed-431 126

(Maharashtra) Mob.09850203295

E-mail: vidyawarta@gmail.com

www.vidyawarta.com

ISSN-2319 9318

- 41) उच्च शिक्षणात दलित महिलांचो स्थितो.
प्रा.अमोल सुदाम दुबरे, भानकापूर || 152
- 42) कौटुंबिक शिक्षाचार व महिलांच्या अधिकारात उच्च शिक्षणाची भूमिका
प्रा.दिपक उईके, वर्धा || 154
- 43) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण - १९८६
प्रा. किशोर नामदेवराव वाहाणे, जि. वाशिम || 156
- 44) आदिवासी समुदायाच्या विकासात उच्च शिक्षणाची भूमिका
डॉ.लोकेश बी. नदेश्वर, वर्धा || 158
- 45) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण - १९८६ चें मूल्यमापन.
प्रा. वसंत एम.राठोड, जि. वाशिम || 161
- 46) उच्च शिक्षणाद्वारे कमकुवत घटकांचा विकास एक दृष्टीक्षेप
प्रशांत एन. शंभरकर, वर्धा || 162
- 47) उच्च शिक्षणाशी संबंधीत घटनात्मक तरतुदी आणि मूल्यशिक्षण : काळाची गरज
डॉ. एस. एस. पाटील, अर्जुननगर || 167
- 48) उच्च शिक्षणातील बदलते धोरण - आव्हाने आणि संधी
प्रा. जैलेष बाबुराव पाटील, चोपडा || 169
- 49) उच्च शिक्षणात बदलत्या शैक्षणिक धोरणाची गरज.
प्रा.विजय पिंगळे, मलकापूर || 171
- 50) Community Engagement Initiatives by Higher Education Institutions...
Dr. B. P. Munde, Jalna || 173
- 51) Higher Education: A path of women Empowerment.
Dr.Nilesh U Deshmukh, Wasim || 177
- 52) Higher Education for Women Empowerment.
Prof. Pratibha B Pagar, Pune || 180
- 53) उच्च शिक्षणातील गुणवत्ता : एक अभ्यास.
प्रा. श्रीमती सविता बाबुलाल जाधव & प्राचार्य डॉ. श्री. वाय. एच. सनेर, धुळे || 184

Despite India's economic growth, the country continues to witness poverty, marginalization and deprivation, structurally located in rural, tribal, slum, homeless, Dalit and Muslim households. New forms of social exclusion, urban poverty, environmental degradation, conflict and violence have also emerged in the past decade. Ensuring inclusive development, democratic governance and sustainable growth require new knowledge, enhanced human competencies and new institutional capabilities in the country. It was expected that education would contribute solutions to these problems to some extent. However, in spite of enhanced investment of expenditure, leading to increased enrolment, these issues remain largely unattended. The role of institutions of higher education in social development seems to be the potential missing link.

Published By

Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.

At Post.Limbaganesh, Tq.Dist.Beed-431 126

(Maharashtra) Mob.09850203295

E-mail: vidyawarta@gmail.com

www.vidyawarta.com

ISSN-2319 9318

Vidyawarta®

MAH/MUL/03051/2012
ISSN-2319 9318

Navalbhou Pratishthans'

**Rukhaminitai Arts & Comm. Womens'
College, Amalner, Dist. Jalgaon**

**One day National Level Conference
(Interdisciplinary)**

**Human Rights : Present Scenario and Challenges
April 29th, 2023 (Saturday)
9.30 am to 5.00 pm**

**Venue : Rukhaminitai Arts & Comm. Womens' College,
Siddhivinayak Colony, Dhule Road, Amalner, Dist. Jalgaon**

**Contact : Mr. Pramod Patil (Asst. prof.)
Mob. No. : 9881194816**

**Principal
Dr. S. J. Shaikh
9309154057**

**Vice- Principal
Prof. Sham S. Pawar
9423913525**

**Co-ordinator
Dr. Manjusha M. Kharole
9890740165**

Dr. Manjusha M. Kharole
**Principal
College of Education
Chopda Dist. Jalgaon**

- 27) गृन्गो लोकगीतों में अभिव्यक्त मानवाधिकार
डॉ. सारिकाबेन देवाजी पाटिल, डॉ. शशिकांत सोनवणे सावन, अमलनेर जि. जलगाव ||102
- 28) मानवाधिकार और कोर्टमार्शल
प्रा. डॉ. हुकूमचंद शंकर जाधव, अमलनेर ||104
- 29) मानवाधिकार और भारत का संविधान
डॉ. अंजीर नधु भील, नगांव, तह. जिला. पुणे ||108
- 30) महिला सबलीकरण और मानविय अधिकार
सदिप बाबुराव घोरपडे, प्रा. डॉ. व्ही. डी. सुर्यवंशी, मालेगांव, जिल्हा नाशिक ||111
- 31) महिला सबलीकरण
मंजुषा माधवराव गरुड, मारवड, जि. जळगाव ||115
- 32) महिला सबलीकरण आणि मानवी हक्क
प्रा. डॉ. सविता बाबुलाल जाधव, चोपडा ||117
- 33) मानवी हक्क आणि भारतीय महिलांमे सबलीकरण : एक ऐतिहासिक विवेचन
प्रा. डॉ. संजय जिभाऊ पाटील, नवलनगर ता. जि. धुळे ||120
- 34) मानवी हक्क आणि समाज व्यवस्था
— डॉ. रावसाहेब भीमराव नेरकर, पारोळा ||125
- 35) महिला सबलीकरण आणि मानवी हक्क
प्रा. अश्विनी रामचंद्र माळी, प्रा. रामेश्वरी गोपाळराव बत्तीसे, जि. नंदूरबार ||115
- 36) मानवी हक्कांमूळे महिला सबलीकरणास प्राधान्य
प्रा. डॉ. संजय प्रभाकर डाके, नरडाणा ता. शिंदखेडा जि. धुळे (महा.) ||132
- 37) महिला सबलीकरण आणि मानवी हक्क
एड. सिद्धिकी एस. झेड., औरंगाबाद ||133
- 38) महिला सबलीकरण आणि मानवी हक्क
प्रा. डॉ. ज्योत्स्ना गणेश सांगोरे, भायखळा ||135
- 39) महिला आणि मानव अधिकार
डॉ. अंजली रामचंद्र कदम/नारायणे, पुणे ||138

Publisher & Owner

Archana Rajendra Ghodke

Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.

At Post.Limbaganesh, Tq.Dist Beed-431 126

(Maharashtra) Mob.09850203295

E-mail: vidyawarta@gmail.com

www.vidyawarta.com

Principals
Principal
College of Education
Chopda Dist. Jalgaon

UGC Approved
Refereed Journal

UGC

Jr.No.43053

8

ISSN 2251-4343

PrintingTM Area

International Multilingual Research Journal

Issue-32, Vol-05, August 2017

Editor

Dr.Bapu G.Gholap

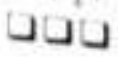
Principal
College of Education
Chopda Dist.Jalgaon

www.vidyawarta.com

- 27) सर्वांगीण गुणवत्ता व्यवस्थापनाच्या दृष्टीने माध्यमिक शाळांमध्ये सहशालेय कार्यक्रम रचवितांना....
डॉ. श्री. वाय. एच. सनेर-प्रा. श्रीमती सविता बी. जाधव || 108
- 28) ज्ञानेश्वरी अध्याय अठरावा
डॉ. सौ. शुभांगी डोरले-परांजपे, नागपूर || 111
- 29) स्त्रीमुक्ती चळवळ: एक स्त्रीवादी विचारप्रवाह
प्रा. डॉ. लक्ष्मण गीते || 115
- 30) आरोग्य विम्याविषयी खाजगी व्यावसायिकांची जागरूकता
डॉ. पुरुषोत्तम येनूरकर-सौ. स्वाती भा. कागभट, नागपूर || 117
- 31) पर्यटन विकासातील मुंबई बंदराची भूमिका
डॉ. अविनाश कुलकर्णी, पुणे || 122
- 32) हार्ट ऑफ एशिया आणि भारताची भूमिका
प्रकाश मारुती टेकाळे, पुणे || 126
- 33) गांधीजींचे स्वराज्यविषयक विचार व सध्याचा भारत
प्रकाश मारुती टेकाळे, पुणे || 128
- 34) उत्तराखण्ड में सतत विकास व ईको टूरिज्म: एक अध्ययन
डॉ० अमित कुमार, हल्द्वानी, (नैनीताल) || 131
- 35) भारत में पूर्व एवं वर्तमान में हुए विमुद्रीकरण के प्रभावों का विश्लेषण
सम्भर सिंह कुशवाह-डॉ. अनिल शिवानी, भोपाल || 136
- 36) डोलोमाईट उद्योग व खदानों में कार्यरत श्रमिकों की आर्थिक व सामाजिक स्थिति का अध्ययन
अचर्ना आर्य-डॉ. जी. एस. चौहान, मध्य प्रदेश || 140
- 37) दलितों के विरुद्ध बढ़ते अपराध मानवाधिकार तथा विशेष कानूनों के संदर्भ में
श्री आत्मा राम, श्रीगंगानगर, राजस्थान || 143
- 38) गांधी के विचारों में दार्शनिक तत्व।
दिलीपसिंह रामसिंह चावडा, सिमालिया || 148
- 39) चुनावी संग्राम में महिला मतदाताओं की भूमिका....
डॉ. जयश्री जोशी वाकणकर, जुनवानी, भिलाई || 151

- संदर्भसूची :-
- 1) नाथय नृकाराम कोला अथय सोळावे पिढीक, कुंजी विजय, शिरापुरकः सहेज (संग), प्रथमावृत्ती अगस्त २०१५, महाराष्ट्राचे राजकारण जवळ वळखाय, २ मुलक संकेतस्थी, पुणे
 - 2) एका प्रकरण, प्रथमावृत्ती जानेवारी २०१५, करियम सूचीन आकः संगि भाजपाक अथय, सणगेर पब्लीकेशन्स, पुणे
 - 3) निरधे के टी, प्रथमावृत्ती २५ जानेवारी २०१३, बीपिया पब्लीकेशन्स, पुणे
 - 4) कडम अथय, प्रथमावृत्ती २-१३, संसदीय लोकशाहीची वीक्षणवे व विधानसभेचे वास्तवतः मध्याती शासकीय सुदृष्ट्याय, पुणे
 - 5) एका प्रकरण, मार्च २००९, महाराष्ट्राच्या राजकारणाची पुनर्चिंत (महाराष्ट्राची पुनर्चिंत), प्रीत्य प्रकाशन, पुणे)
 - 6) लीखाडकर अलीक (संग), जानेवारी-मार्च २०१५, अमानप्रबोधन पत्रिका, कोल्हापूर
 - 7) Statistical Report on General Election, 2014 To The Legislative Assembly of Maharashtra, Election Commission of India, New Delhi
 - 8) नाथय नृकाराम (संग), २०१५, महाराष्ट्र वार्षिकी २०१५, मुंनक, संकेतस्थी प्रकाशन, पुणे

www.विद्यावाती.कॉम

Principal College of Education Chopda Dist. Jalgaon

सर्वांगीण गुणवत्ता व्यवस्थापनाच्या दृष्टीने माध्यमिक शाळांमध्ये सहशालेय कार्यक्रम राबवितांना येणाऱ्या अडचणींचा अभ्यास करण

प्राचार्य डॉ. श्री. वाय. एच. सल्लार
सर्गदरेंक

अभयपूजा कल्याण केंद्र संश्लित शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय

प्रा. श्रीमती सीवला बी. जाधव
संशोधिका

शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, गोंयदा, वि. ०२२००६

प्रस्तावना :-

विद्यार्थ्यांमधील गुण गुणांच्या विचयम झालेले आहे. यानुरत्य नार्गीरक बनलेले गार्हजे यामध्ये विर्यव्य सहशालेय उपक्रम शालेय जीवनात प्रवेश झाला. गांधीजींच्या वर्यो शिक्षण वास्तव्य व अंतीम स्वयंय देण्यात आलेले व्हा 'समानसंय' व सांस्कृतिक कवक हे शालेय शिक्षणाचे अर्थभाज्य भाग बनलेले ज्येदल्ये जेवण शिक्षणाविरयक आयोर्गाने वा उपक्रमांना अभ्यासक्रमात व्हाले विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण गुणवत्ता व्यवस्थापनाच्या दृष्टीने सहशालेय कार्यक्रम अत्यंत उपयुक्त आहेत.

सहशालेय उपक्रमांची संकल्पना :-

१) अभ्यासक्रमांला जोडून विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण गुणवत्ताय अनेक कार्यक्रम आयोजन केले जाते त्यांना सहशालेय उपक्रम म्हणतात. २) अभ्यासक्रमांला जोडून विर्यव्य प्रकारचे सांस्कृतिक, शार्गीरक, मुंनवार्थिर्चन, गेलक, गट्टुयकले इ विर्यव्य कार्यक्रम म्हणजे सहशालेय उपक्रम होय. वा उपक्रमांत एन सी सी एन एस एस., वार्दाववाद ग्यथा, क्रीडा ग्यथा, विर्यव्य ज्येण व्याख्यानमाला, भाषणे, कथानखन, गथा, कवितानखन, चित्रक, प्रदर्शन, गुंथारकांची जयनी, पुण्यांतयो इ कार्यक्रम वा सगळ्या ग्ये संशोधनाची गरज व महत्त्व :-

वा विर्यव्य उपक्रमांतून विद्यार्थ्यांना स्व अंनुरत्य यानुरत्य भारतीय संस्कृती व वर्यथांची अडचण होजे विद्यार्थ्यांचे गुण व

निर्वाहका होतात. या सर्व उपक्रमांचे प्रबोधन होणे तसेच शाळेत या उपक्रमांची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी जाणून घेण्याच्या दृष्टीने हे संशोधन शाळेत आहे. या संशोधनामुळे शाळांमध्ये राबविल्या जाणाऱ्या विविध उपक्रमांचे दृष्टीक्षेप पडेल. अधिक उपयुक्त उपक्रमांना प्राधान्य देता येईल. सदर संशोधनामुळे सहशालेय उपक्रमात येणाऱ्या अडचणी धर्मीकनपुढे सोडवून ते शाळेत राबविणे सुलभ होण्यास निश्चितच यत्न होईल.

संशोधनाचे शीर्षक:-

सर्वांगीण गुणवत्ता व्यवस्थापनाच्या दृष्टीने माध्यमिक शाळांमध्ये सहशालेय कार्यक्रम राबवितांना येणाऱ्या अडचणींचा अभ्यास करणे

संशोधनाची उद्दिष्टे:-

- १) माध्यमिक शाळांमध्ये राबविण्यात येणाऱ्या सहशालेय उपक्रमांचा अभ्यास करणे.
- २) माध्यमिक शाळांमध्ये सहशालेय उपक्रम राबवितांना येणाऱ्या अडचणींचा अभ्यास करणे.
- ३) सर्वांगीण गुणवत्ता व्यवस्थापनाच्या दृष्टीने सहशालेय उपक्रमांची उपयुक्तता अभ्यासणे.
- ४) सहशालेय उपक्रम राबवितांना येणाऱ्या अडचणी सोडवण्यासाठी उपाय सुचविणे.

संशोधनाची गृहिते :-

- १) सर्व माध्यमिक शाळांमध्ये कमी अधिक प्रमाणात सहशालेय उपक्रम राबविले जातात.
- २) सहशालेय उपक्रम राबवितांना अनेक अडचणी येतात.

संशोधनाची कार्यपद्धती :-

संशोधन पद्धत :-

प्रस्तुत संशोधनासाठी वर्णनात्मक संशोधन पद्धत वापरली आहे. वर्णनात्मक सर्वेक्षण पद्धती वापरली आहे कारण प्रस्तुत संशोधन अंमलबजावणी संबंधीत आहे.

जनसंख्या :-

प्रस्तुत संशोधनाचा अभ्यास करतांना चोपडा शहरातील १० माध्यमिक शाळांची संख्या जनसंख्या म्हणून घेतली आहे.

नमुना निवड :-

चोपडा शहरात माध्यमिक शाळांची संख्या १० आहे. त्यातील १० शाळांचा व प्रत्येक शाळेतील पाच शिक्षकांचा नमुन्यात समावेश करण्यात आला. नमुना निवडीसाठी लॉटरी पद्धत वापरण्यात आली. प्रत्येक शाळेतील पाच असे एकूण तीस शिक्षक नमुन्यात समाविष्ट करण्यात आले.

साप्ताहिक संकलनाची बाबत :-
माहिती संकलनासाठी सर्वोपयोगी प्रश्नांकले व माहितीचा वापर करण्यात आला आहे. यदा यदा प्रश्नांकले नमुना तयारीत शिक्षकांना देण्यात आली व त्या आधारे आलेल्या माहितीवर संशोधनासाठी संस्करण करण्यात आले व त्यानुसार अंमलबजावणी व संशोधनाचे निष्कर्ष मांडण्यात आले आहेत.

माहितीचे संग्रहाणस्थीय संस्करण, अर्थनिवडणूक व निष्कर्ष:-

प्रश्नांकलेतील प्रश्न क्रमांक १ ते १० मध्ये एक कोष्टक तयार करण्यात आले. सहशालेय उपक्रम राबवितांना कोणकोणत्या समस्या जाणवतात त्यासाठी द्वितीय कोष्टक तयार करण्यात आले व सहशालेय उपक्रमात येणाऱ्या विविध अडचणी दूर करण्यासाठी कोणकोणत्या उपाययोजना करता येतील त्यांना दर्शवून आहेत. तसेच तृतीय कोष्टक तयार करण्यात आले. प्रत्येक कोष्टकात नोंद घेतल्या माहितीच्या आधारे प्रत्येक कोष्टकात एकंदरीत तयार झालेले निष्कर्ष पुढील प्रमाणे आहेत.

निष्कर्ष :-

प्रथम कोष्टकाचे निष्कर्ष :-

- १) सहशालेय उपक्रमांची संकल्पना १०० टक्के शिक्षकांना माहित आहे.
- २) विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण गुणवत्ता व्यवस्थापनासाठी सहशालेय उपक्रम शाळेत राबविणे योग्य आहे. या विधानांना १०० टक्के शिक्षक सहमत आहे.
- ३) तुमच्या शाळेत सहशालेय उपक्रमांना स्थान आहे या विधानाला ८३ टक्के शिक्षक सहमत तर १७ टक्के शिक्षक असहमत आहेत.
- ४) वार्षिक नियोजन करतांना सहशालेय उपक्रमाची नोंद घेऊन नियोजन केले जाते. या विधानाला ६७ टक्के शिक्षक सहमत तर ३३ टक्के शिक्षक असहमत आहेत.
- ५) वार्षिक नियोजनानुसार तुमच्या शाळेत वर्षभर सहशालेय उपक्रम राबविले जातात. या विधानाला ५० टक्के शिक्षक सहमत तर ५० टक्के शिक्षक असहमत आहे.
- ६) सहशालेय उपक्रमांमधून विद्यार्थ्यांच्या मध्यमोच्च विकासाच्या दृष्टीने विविध गुणांची निर्मिती होते या विधानाला १०० टक्के शिक्षक सहमत आहेत.
- ७) शाळेतील सर्व सहकारी शिक्षकांचा सहशालेय उपक्रम राबविण्यात सहभाग असतो. या विधानाला ३३ टक्के शिक्षक सहमत तर ६७ टक्के शिक्षक असहमत आहेत.

Signature
College of Education
Chopda Dist. Jalgaon

८) सहशालेय उपक्रम राबोवितांना तुम्हाला अनेक अडचणी येतात या विधानाला १०० टक्के शिक्षक सहमत आहे.

९) वैयक्तिक उपक्रम राबोवितांना जास्त अडचणी येतात या विधानाला ९५% शिक्षक सहमत तर ९३ टक्के शिक्षक असहमत आहेत.

१०) सार्वजनिक उपक्रम राबोवितांना जास्त अडचणी येतात या विधानाला ९३% शिक्षक सहमत तर ७७ टक्के शिक्षक असहमत आहेत.
द्वितीय कोष्टकाचे निष्कर्ष :-

सहशालेय उपक्रम राबोवितांना खालीलप्रमाणे कोणकोणत्या प्रमाणे तुम्हाला जाणवतात त्यासाठी पुढील प्रमाणे प्रतिसाद मिळाला.

१) आर्थिक अडचणा व मुख्याध्यापकांचे असहकार्य या प्रमाणात ६७% शिक्षक सहमत तर ३३% शिक्षक असहमत आहे.

२) वेळेची कमीतरता, विद्यार्थ्यांमधील निरुत्साह, गुणदान पद्धतीत सहशालेय उपक्रमांना पुरेसे गुण नसणे या अडचणींना ८३ टक्के शिक्षक सहमत तर १७ टक्के शिक्षक असहमत आहे.

३) पालकांच्या निरुत्साहा दृष्टीकोन या अडचणींना ६७ टक्के शिक्षक सहमत तर ३३ टक्के शिक्षक असहमत आहे.

४) विद्यार्थ्यांमधील व्यक्तिभिन्नता, संस्थाचालकांचे असहकार्य, भौतिक सोयी सुविधा उपलब्ध नसणे या अडचणींना ५० टक्के शिक्षक सहमत तर ५० टक्के शिक्षक असहमत आहे.

५) सहकारी शिक्षकांची अनास्था या समस्येला ७७ टक्के शिक्षक सहमत तर २३ टक्के शिक्षक असहमत आहे.

तृतीय कोष्टकाचे निष्कर्ष :-

सहशालेय उपक्रमात देणाऱ्या विविध अडचणी दूर करण्यासाठी खालीलप्रमाणे कोणकोणत्या उपाययोजना तुम्हाला मान्य आहे. त्यासाठी पुढीलप्रमाणे प्रतिसाद मिळाला.

१) शाळेच्या विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी सहशालेय उपक्रमांचे महत्त्व संस्थाचालकांना पटवून सांगू, शालेय वार्षिक नियोजन करतांना सहशालेय उपक्रमांचा विचार करू, सर्वांच्या सहकार्यांमुळे हे उपक्रम आर्थिक यशस्वी होतात म्हणून संघकार्य महत्त्वाचे आहे हे जाणून सर्व शिक्षक, मुख्याध्यापक व विद्यार्थ्यांचा सहभाग घेवून या उपक्रमात सामील होऊन कार्य करू. विद्यार्थ्यांच्या क्षेतेनुसार विद्यार्थ्यांना उपक्रमात सामील करू, गुणदान पद्धतीत जरी या उपक्रमांना गुण नसतील तरी विद्यार्थ्यांच्या भावी आयुष्यात त्यांना या उपक्रमाचे फायदे समजावून सांगू व निरुत्साहा विद्यार्थ्यांना प्रेरणा व प्रबलन देवून त्यांच्यात उत्साह निर्माण करण्याचा यशस्वी प्रयत्न करू या उपाययोजनांना १०० टक्के शिक्षकांनी सहमती दिली आहे.

२) संस्थाचालक, मुख्याध्यापक, शिक्षक, विद्यार्थी व पालक सर्वांच्यासहकार्यांना भौतिक सुविधा उपलब्ध करण्याचा प्रयत्न

या उपाययोजनेला ८३ टक्के शिक्षक सहमत तर १७ टक्के शिक्षक असहमत आहे.

३) पालकांना सहशालेय उपक्रमांचे महत्त्व पटवून सांगून सहशालेय उपक्रमांच्या तयारीसाठी शाळेच्या वेळा र्वांतरिका घ्याव्यात असे शाळेत थांबून विद्यार्थ्यांची तयारी करून घेवून उपाययोजनेला ६७ टक्के शिक्षक सहमत आहेत तर ३३ टक्के शिक्षक असहमत आहे.

४) आर्थिकदृष्ट्या सक्षम पालकांकडून या उपक्रमात स्वच्छेने देणगी संकलीत करू या उपाययोजनेला ५० टक्के शिक्षक सहमत तर ५० टक्के शिक्षक असहमत आहेत.

सारांश:- प्राप्त निष्कर्षानुसार सहशालेय उपक्रम हे विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण गुणवत्तेसाठी महत्त्वपूर्ण आहेत हे स्पष्ट होत. सहशालेय स्तरावर अनेक अडचणी शिक्षकांमधोर आहेत मात्र अडचणीवर मात करून योग्य त्या उपाययोजना करण्याची शिक्षकांची तयारी आहे.

संदर्भ ग्रंथ सूची :-

- १) दुनाखे अरविंद (ऑक्टोबर, २००४) शालेय व्यवस्थापन प्रशासन संघटन व नियोजन, नूतन प्रकाशन, पुणे.
- २) अकोलकर ग. वि. व पाणकर ना. वि. (१९९२) शाळा व्यवस्था आणि प्रशासन, नीलकंठ प्रकाशन, पुणे.
- ३) पुणेकर माधव व निकोसे राजेंद्रकुमार (जून २०१२) शिक्षण, अंतरंग आणि आव्हाने, इनसाईट पब्लिकेशन, नागपूर.
- ४) मुळे रा. श. व उमाठे वि. तृ. (१९९८) शैक्षणिक संशोधन मूलतत्त्वे, महाराष्ट्र विद्यापीठ ग्रंथ निर्मिती मंडळ, नागपूर.
- ५) पंडित ब. वि. (ऑक्टोबर २००५) शिक्षणातील सर्वांगीण (संख्यात्मक आणि गुणात्मक) नित्य नूतन प्रकाशन, पुणे.
- ६) चव्हाण सजेराव (जुलै २०१२ ते सप्टेंबर २०१२) शिक्षणातील मर्मदृष्टी चव्हाण किशोर व चव्हाण दिपक (संपादक) शिक्षणातील ज्ञान, विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि संशोधन यांना वाढवण्यासाठी नियतकालिक.
- ७) पाठक सुहास व गपाट सचिन (एप्रिल २०१० ते जून २०१०) शिक्षणातील मर्मदृष्टी चव्हाण किशोर व चव्हाण दिपक (संपादक) शिक्षणातील ज्ञान, विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि संशोधन यांना वाढवण्यासाठी नियतकालिक.
- ८) चौधरी कुसुम (जानेवारी २०१२) शिक्षण तरंग, चव्हाण किशोर (संपा.) सर्वव्यापी, सर्वकालीन शालेय शिक्षणाच्या गुणवत्तेसाठी यांमधीलकी असलेले मार्गदर्शक

Principal
College of Education
Chopda Dist. Jalgaon

Publisher & Owner
Archana Rajendra Ghodke
Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.
At Post.Limbaganesh, Tq Dist Beed
Pin-431126 (Maharashtra)

Edit By
Dr. Gholap Babu Ganpat
Parli Vajinath, Dist Beed 431 515
(Maharashtra, India)
Cell : +91 75 88 05 76 95

Rajendra
Principal
College of Education
Chopda Dist. Jalgaon